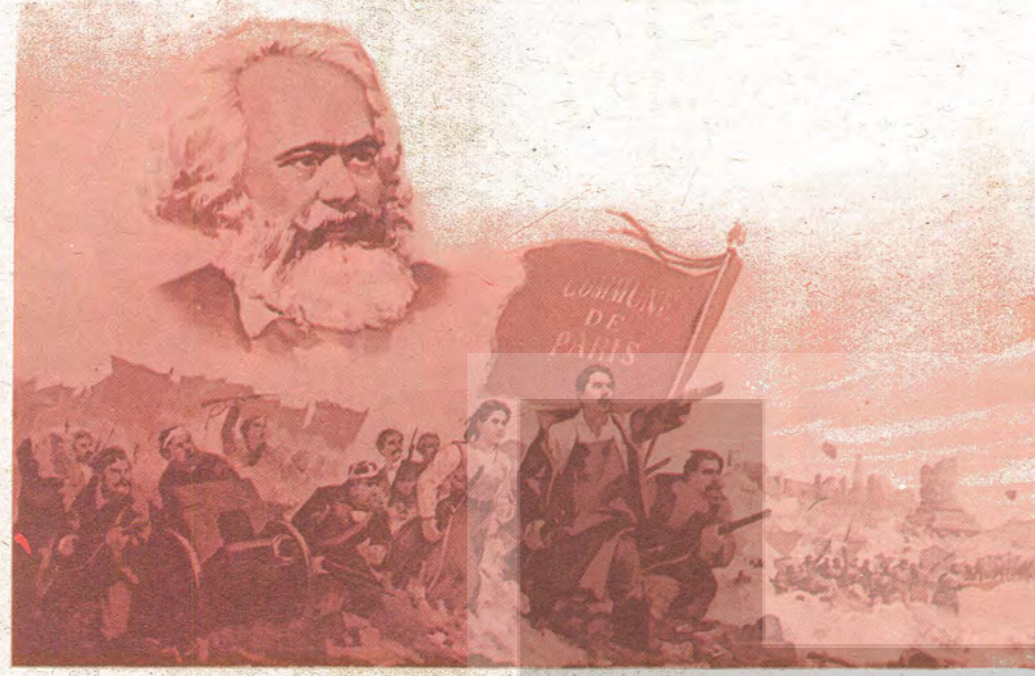

15

15 Versay cellatları kadın, erkek ve çocuk ölümlerinin üzerine basarak ilerliyorlardı. Yeni bir toplumun müjdecileri olan Paris proleterleri ise direniyor, direniyor ve yine direniyorlardı. «Bu olağanüstü fedakarlık ve kahramanlık burjuvaziyi en güçlü anında bile ürkütüyor, adeta geleceğin muzaffer proleteriyasının habercisi oluyordu.

Paris proleterleri en son anda bile neşelerinden hiçbir şey kaybetmiyorlardı. Saint-Martin kapısında bir işçi, elinde bir kızıl bayrakla bir taş yığınının üzerinde duruyordu. Yağmur gibi yağın kurşunlara rağmen Versay cellatlarına cürette meydan okuyordu. Arkasında duran bir fıçıya iyice yaslanmıştı. Kömünarlarından biri arkadaşına «dilmak dursana» diye haykırdı. İşçinin cevabı şuydu: «Öldüğüm zaman düşmemek için yaslanıyorum.» Paris proleteriyası işte böyleydi.

16

16 İlk proleter diktatöryası örneği veren şanlı komün 28 Mayıs'ta böylece son buldu. Paris proleteriyası ve Paris'in emekçi halkı yenildi ama, bütün dünya proleteriyasına nasıl yenileceğini öğretti.

Birincisi, halk yığınları silaha sarılmadan burjuva ve hakim sınıflar devletini yıkmak imkânsızdır. İkincisi, hakim sınıflar devletini yıkıp, bürokratik ve askeri mekanizmasını kırıp parçalayarak, işçi sınıfının ve halkın yeni tipte bir devletini kurmadan proleterya ve bütün emekçi halk için kurtuluş sağlanamaz.

Bütün dünya işçilerinin büyük önderi Lenin, «Biz Komün'ün omuzları üstünde yükseldik» diyordu. Gerçekten de Komün'den çıkarabileceğimiz pek çok önemli ders arasında bu ikisi işçi sınıfının devrimci teorisinin temel taşlarındandır.

Paris Komünü niçin yenildi? Paris'in emekçi halkı burjuvazinin devletini silaha sarılıp devirdiği, burjuvazinin zulüm ve baskı araçları olan askeri ve bürokratik yapıyı kırıp parçaladığı ve yerine kendi devletini kurmaya çalıştığı halde niçin yenildi?

«Bir sosyal devrimin zafere erişmesi için en azından iki şart gereklidir. Üretici güçlerin yüksek düzey ve proleteryanın hazırlanmış olması. 1871'de bu iki şart mevcut değildi.»

Kapitalizm o tarihterde gelişmesini tamamlamış değildi. Üretici güçler gelişmesine devam ediyordu. Henüz emperyalist döneme gecilmemiş, kapitalizm üretici güçlerin ilerlemesinin burjuvazi tarafından engellenmeye çalışıldığı, çürümüş ve koşmuş bir düzen haline gelmemişti. Paris proleteriyası ise, bütün ihtilalci tecrübesine rağmen, iktidarı almaya ve kendi devletini yönetip yürütmeye hazırlı değildi. Proleterya, bu yolda kendisine önderlik edecek bir proleterya partisinden yoksundu.

1871 Fransa'sında içinde bulunulan şartlar Komün'ün zaferini engelliyordu.

Bu şartlar içinde iktidarı eline alan Komün, burjuvazinin ordusunu ve bürokrasisini ortadan kaldırmak gibi hayati önemde kararlar almasına rağmen ağır hatalar işledi. Bu hataların en önemli ikisi şunlardır: Komün, mülksüzleştirilenleri mülksüzleştirmede ve burjuvazi ile uzlaşabileceğini düşündü. Bütün büyük topraklar ve fabrikalar kapitalistlerin elinden tümüyle alınıp işçi devletine ve yoksul halka verilmedi. Burjuvazinin barikalarda işçilerin kanını emerek biriktirdiği paralara el konulmadı.

Komün yöneticileri işgalci Prusya ordusu karşısında Fransız burjuvazisi ile uzlaşabileceğini sandılar. Daha çok sömürmek için dän birbirinin gırtlığına saldıran Fransız ve Alman burjuvalarının, bugün, ayaklanan Paris proleteriyası karşısında sarmaş dolaş olacağını göremediler. Sınıf düşmanlarını altmetmesi gerektiğini kavrayamadılar. Ve burjuvazinin karşı devrimci propagandasını, gazeteleri ve ajanları vasıtasıyla alçakça yaydığı yalanları ve iftiraları susturmadılar.

Pütün bunlar Komün'ün yenilgisine yol açtı.

Fakat burjuvazi Komün'ü ezmek için azgınca saldırdığında Paris'in emekçi halkı sınıf düşmanına kesin, bir şekilde karşı koydu. Sanki yapılan hataları misli görölmemiş bir fedakarlıkla silmek istiyor gibiydi.

Komün unutulmaz. Kömünarlar unutulmaz.

Komün dersleri dünya proleteriyasına ışık tuttu ve tutmaya devam ediyor.

«Emekçilerin Paris'i Komün'üyle birlikte yeni bir toplumun müjdecisi olarak daima anılacaktır. Şehitleri emekçi sınıfının yüce yüreğinde gömülü'ür.»

PARİS KOMÜNÜ

18 Mart-28 Mayıs 1871

1871 yılının baharında yani bundan tam 105 yıl önce, sömürülenlerin ve acı çekenlerin dünyası bir ışıkla aydınlandı. Fransa'nın başşehri olan Paris'te Paris işçileri arkalarına Paris'in yoksul halkını da katarak ayaklandılar. Burjuvazinin hükümetini devirip kendi iktidarlarını, komünü kurduklarını ilan ettiler. Burjuvazinin devlet gücünü parçalayıp kendi işçi devletlerini kurmaya giriştiler. Proleteryanın 72 gün süren iktidarı, yalnız Paris işçileri ve Paris halkı için değil, bütün dünya işçileri ve emekçileri için kulluğun sona erdiği, sömürünün ve zulmün ortadan kaldırıldığı yepyeni bir dünyanın müjdecisi umudu ve ışığı oldu.

1871 PARİS KOMÜNÜ 18mart 28mayıs

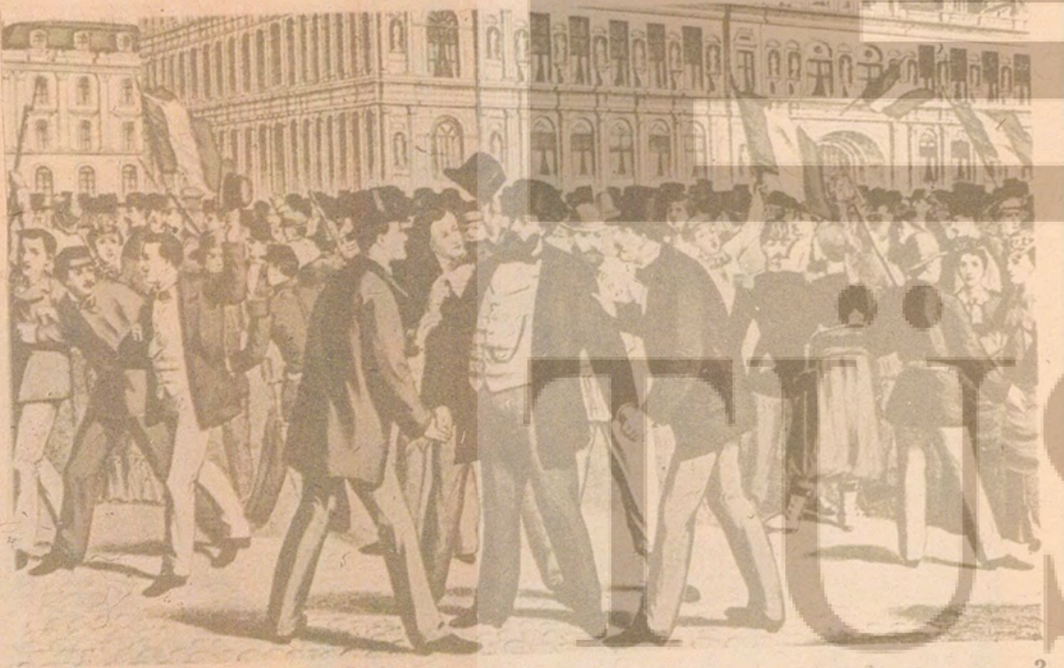
1871 yılının baharında yani bundan tam 105 yıl önce, sömürülenlerin ve acı çekenlerin dünyası bir ışıkla aydınlandı. Fransa'nın baş şenri olan Paris'te Paris işçileri a kalarına Paris'in yoksul halkını da katarak ayaklandılar. Burjuvazinin hükümetini devirip kendi iktidarlarını, komünü kurduklarını ilan ettiler. Burjuvazinin devlet gücünü parçalayıp kendi işçi devletlerini kurmaya giriştiler. Proletaryanın 72 gün süren iktidarı, yalnız Paris işçileri ve Paris halkı için değil, bütün dünya işçileri ve emekçileri için kulluğun sona erdiği, sömürünün ve zulmün ortadan kaldırıldığı yepyeni bir dünyanın müjdecisi, umudu ve ışığı oldu. Paris'in yoksul halkı, kendi kaderlerine hükmettikle: bu aydınlık ve güzel günleri feda etmemek için, zalim düşmana yenilmemek için bir kahramanlık destanı yarattı. Burada, 72 gün boyunca hem bir bayram hem de bir savaş meydanı olan Paris'te Paris proletaryasının ve bütün Paris halkının kendi iktidarlarını kurmak o açlık, sömürü ve zulüm düzenine bir daha geri dönmek için, inanılmaz bir cesaret, yiğitlik ve atılganlıkla nasıl savaştığını anlatacağız.

2 1870 yıllarına gelindiğinde emekçi halk yığınlarının hoşnutsuzluğu yeniden yükseliyordu. Fransa II. İmparatorluk dönemini yaşıyor, iktidarda bulunan kralcı burjuvazi yeni toprak hayalleri peşinde koşuyordu. Böylece savaş hem halkı dikkatini başka yöne çekerek oyalayacak, hem de burjuvaziye sömürceçil yeni topraklar kazandıracaktı. III. Napolyon Temmuz 1870'de Prusya'ya savaş açtı. Bu sıralarda Fransız burjuvazisi ordularının bir kısmını Meksika'daki ulusal kurtuluş savaşını bastırmak için göndermişti. İşgalci Fransız burjuvazisinin elverişsiz şartlarda başlattığı bu haksız savaş kaçınılmaz sonuna doğru yaklaşıyordu. 2 Eylül 1870'de Fransız orduları Sedan'da esir düştüler.

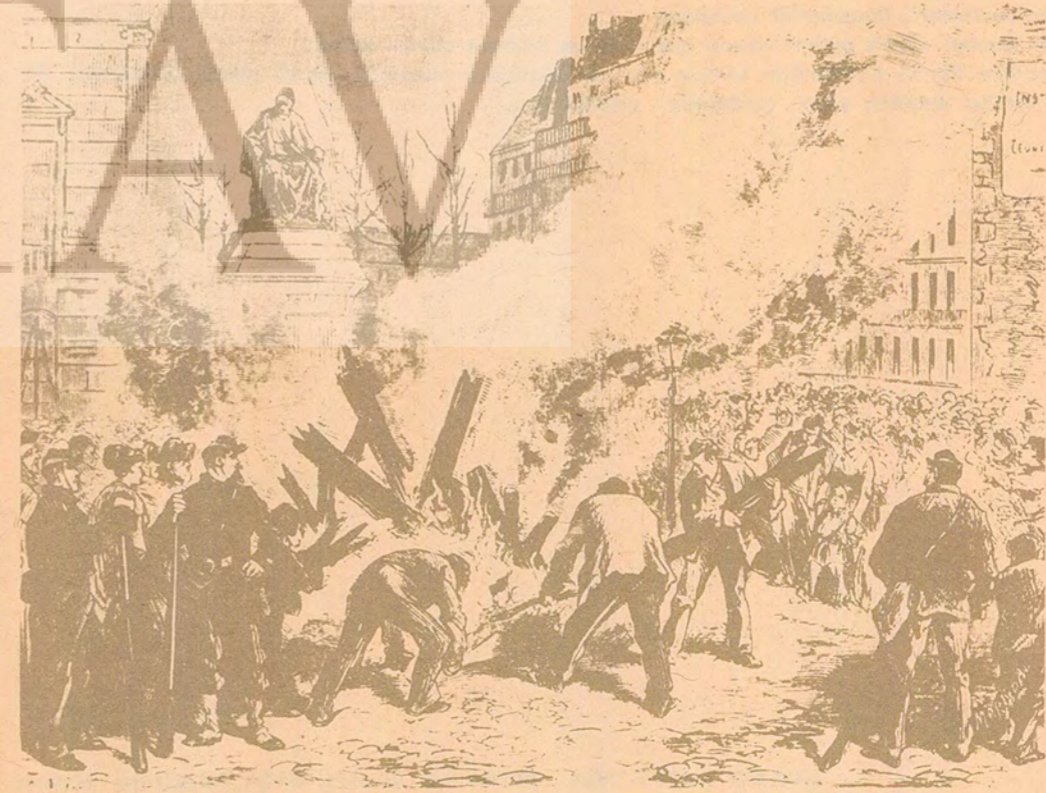
1 Komün'ün ilan edildiği 1871 martına gelmeden önce geçmiş yıllarda Fransa'da neler olup bitiyor, sınıf mücadelesi nasıl sürüyordu? önce bunu anlatmaya çalışalım. 1871 yılından 80 yıl kadar önce, 1789 yılında Fransa büyük bir altüst oluş içindeydi. O zamanlar, gelişip güçlenen yeni bir sınıf olarak burjuvazi Fransız derebeylerinin krallığını devirmiş, cumhuriyeti ilan ederek burjuva iktidarı kurmuştu. Burjuvazinin ortaya çıkışıyla birlikte proletarya da yeni bir sınıf olarak tarih sahnesinde görülüyor, işçilere bazı ekonomik demokratik çıkarlar sağlamayı vadeden burjuvazinin krallığı devirmesi için ona yardım ediyordu. 1789 büyük Fransız ihtilali böylece gerçekleşmiş oldu. 1800 yılları boyunca Fransız burjuvazisi dahada gelişip güçlenmeye devam etti. Rüşvet, ihtikar ve azgın bir sömürü

3 Fransız Burjuvazisi kendi emellerini gerçekleştirmek için, öteden beri Fransız halkı ile Prusya halkını düşman etmeğe çalışmıştı. Bu propaganda ile beslenmiş olan Fransız halkı yenilgiyi duyunca sokaklara döküldü. 4 Eylül 1871'de Paris halkı ayaklanarak meclisi işgal etti ve hükümeti devirdi. İkinci imparatorluk kartondan bir ev gibi köktü. Cumhuriyet ilan edildi. Halk Prusya orduları tarafından işgal edilmeye başlanan vatanın savunulmasını istiyordu. Fransız ulusu için, işgalci düşmana karşı savaş haklı bir savaştı. Yeni bir burjuva hükümeti kuruldu. Paris proletaryası Enternasyonal Emekçiler Derneğinin Paris şubesinde toplanarak memleketin gidişini konuştular. Hükümete güven duymadıkları için, kendileri Milli Muhafız Birliklerini teşkilatladılar. Paris halkı vatani korumak ve kurtarmak için silahlaniyor ve savaşıyordu. Paris halkı için güç günler başlamıştı. Emekçi halk, bir dilim ekmeğe bulamaz, açlık ve sefalet içinde çarpışırken burjuvazi, lüks ve ihtişam içinde gülüyor, eğleniyor, zevk içinde yüzüyordu. Adı Milli Savunma Hükümeti olan bu hükümet halkın silahlı ayaklanmasından korkarak, 28 ocakta Paris'i düşmana teslim etti. Gerçekleştirdiği Milli İhanet Hükümeti olan Burjuva hükümeti halkın silahlı taburlarının Prusyalılar tarafından ezilmesine çalıştı. Beş milyarlık savaş tazminatı ödemeyi tereddütsüz kabul ettiler. Mağlup Fransız burjuvazisinin galip Prusya burjuvazisine ödeneği taahhüt ettiği beş milyarlık savaş bedeli kim tarafından ödenecekti?

13 Halk misli görülmemiş bir fedakarlıkla düşmanı durdurmaya çalışıyor, fakat barikatlar bir bir düşüyor. Böyle bir coşkunlukla ölümü hiçe sayışın tarihte benzeri çok azdır. Paris proleterleri geçkondularını yıkıyor ve yıkıntılardan barikatlar kuruyorlardı. Elde kalan ne varsa Komün için feda ediliyordu. Komün yönetimi Paris halkına şöyle sesleniyordu: «Bütün iyi yurttaşlar ayağa! Barikatlara koşun! Düşman duvarlarımızın içindedir! Cumhuriyet için. Komün için, özgürlük için iler, silah başına!» Paris halkı bu çağrıya koşuyordu.

14 Sokak sokak, ev ev çarpışıldı. Vuruhan komünarlar, «Yaşasın Komün!» diye haykırarak düşüyorlardı. Ölüyor fakat teslim olunmuyordu. Parisin yiğit halkı yenilgiyi görüyor, fakat yolundan dönmüyordu. Genç kadınlar elde silah sokaklara fırlıyor, halk cellatlarına gururla ve kinle bakarak kurşun yağdırıyor, «Haydi! Haydi! Ne duruyorsunuz beni de kurşuna dizin!» diye haykırıyorlardı. Düşüşten «Cesareti! Hayatım Komüne armağan olsun!» diye bağırarak ölüme gidiyorlardı. Emekçilerin Parisi, kadını, erkeği ve çocuğuyla kendisini feda ediyordu.

20 Mayıs'ta Versay birlikleri, içeriye soktukları bir ajandan elde ettikleri bilgiler yardımıyla zayıf noktalardan Paris'e girdi. Komün yönetimi, Paris halkını ihtilalci savaşa çağırdı: «Militarizm yeter, sırmalı ve altın yaldızlı kurmaylar istemiyoruz artık. Çıplak kollu halk savaşçılarına yer açın! Yurttaşlar silaha sarılma vaktidir!» Versay askerlerine kardeşlik çağrısı yapıldı:

«PARİS HALKINDAN VERSAY ASKERLERİNE KARDEŞLER!»

Halkların sömürücülerine karşı girişeceği büyük savaşın saati gelip çatmıştır! Emekçilerin davasını terketmeyiniz! 18 Mart'ta kardeşlerinizin yaptığı gibi davranın! Ayrılmaz parçası olduğunuz halkla birleşin! Aristokratlar, imtiyazlılar, insanlığın cellatları, bırakın kendi kendilerini savunsun; ve adaletin saltanatı kolayca kurulacaktır! Terkedin saflarımızı! Yuvalarımıza gelin. Bize, ailelerimizin arasına gelin. Kardeşçe bir sevinçle karşılanacaksınız. Paris halkı, vurtseverliğimize güvenmektedir. Yaşasın Cumhuriyet! Yaşasın Komün!

PARİS KOMÜNÜ

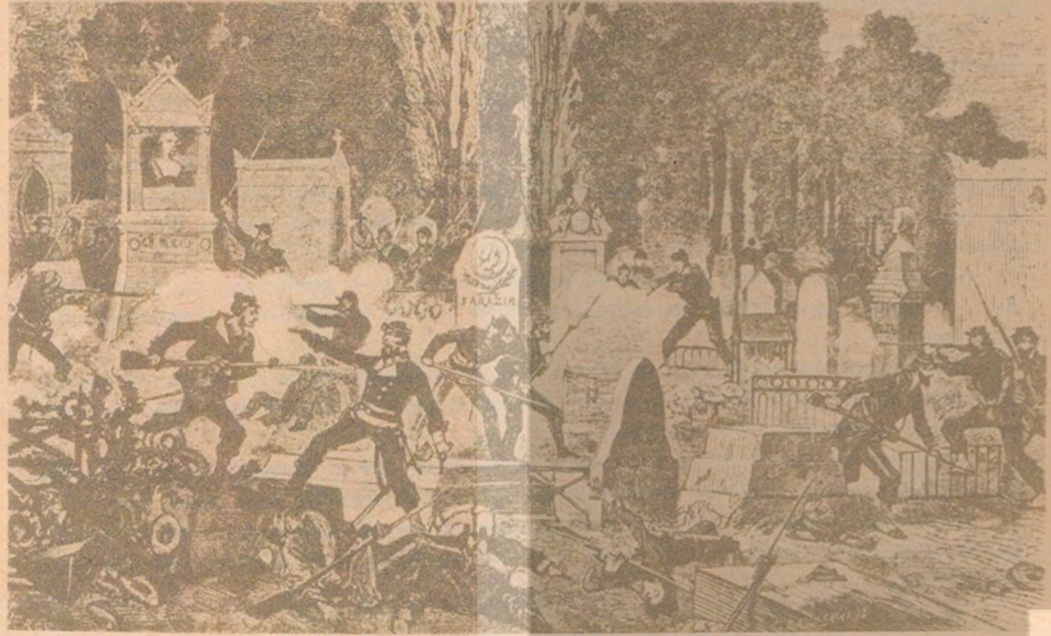

11 Kahramanlık, çalışkanlık, fedakarlık ve coşkunluk içinde geçen günler boyunca

Versay'a mevzilenmiş olan Thiers hükümeti, Komünün hatalarından yararlanıyor, adım adım ilerliyordu. Cumhuriyetçi burjuvazi zafer ihtimali karşısında Komünü desteklemekten vazgeçmişti. Geniş küçük burjuva yığınları da Mayıs günleri boyunca yenilgiden korkup safları terk ediyorlardı. Parti önderliğinden yoksun Komün iktidarı bölünüyor, bocalıyor ve düşman sınıfla uzlaşma yolları aramaya başlıyordu. Versay hükümeti ise dün savaş ilan ettiği Prusya burjuvazisi ile Komün'ün devirmek için anlaşlıyordu. Prusya burjuvazisi 130 bin Fransız savaş esirini Thiers'e iade ederek karşı devrimci orduyu güçlendirdi ve Paris dörtbir yandan sarıldı. Paris proletaryası, dün, iki düşman gibi birbirini yiyenlerin bugün, proletaryanın ayaklanması karşısında bir bütün olduğunu görüyordu. Galip ile mağlup kazanan ile kaybeden, işte ayağa kalkan proletarya karşısında birleşmişlerdi. Milliyetleri ne olursa olsun esir tüccarları, ücretli kölelerin isyanını bastırmak için elele vermişlerdi. Paris'in emekçi halkı ise, kapısında bekleyen azgın düşmanı unutmuş gibiydi. Düşmanın yaklaştığını farkedemiyor, tedbir almıyordu. Paris'in erkeği, kadını, genci, yaşlısı yaratıkları bu yeni dünyanın güzelliklerinden sarhoşo dönmüşlerdi. Thiers'in teslim ol ultumatomu Paris'i uyandırdı. Paris halkı ultumatoma karşı duyduğu öfkeyi Thiers'in evini yakarak belirtti.

Eğitim parasızlaştırıldı. Halk çocuklarının öğrendiklerini pratik olarak uygulayacakları atelye-okulların kurulması kararı alındı. Din ve devlet işleri birbirinden ayrıldı. Kiliselerin halktan aldığı onbinlerce dönümlük araziler kamulaştırıldı. Bütün bu kararlar alınırken Paris proletaryası Fransa'daki işçiler ve köylülerle bir bağ kuruyordu. Lyons ve Marsilya şehirlerindeki işçi ayaklanmaları hükümet tarafından bastırılmıştı. Komün, Fransız köylülerine «Sizin için yegane umut bizim zaferimizdir.» diyordu. Ama Paris proletaryası Versay hükümeti ve Prusya ordusu tarafından sarılmıştı. Aynı zamanda Komün liderleri, işçi-köylü ittifakının önemini de kayıramamışlardı.

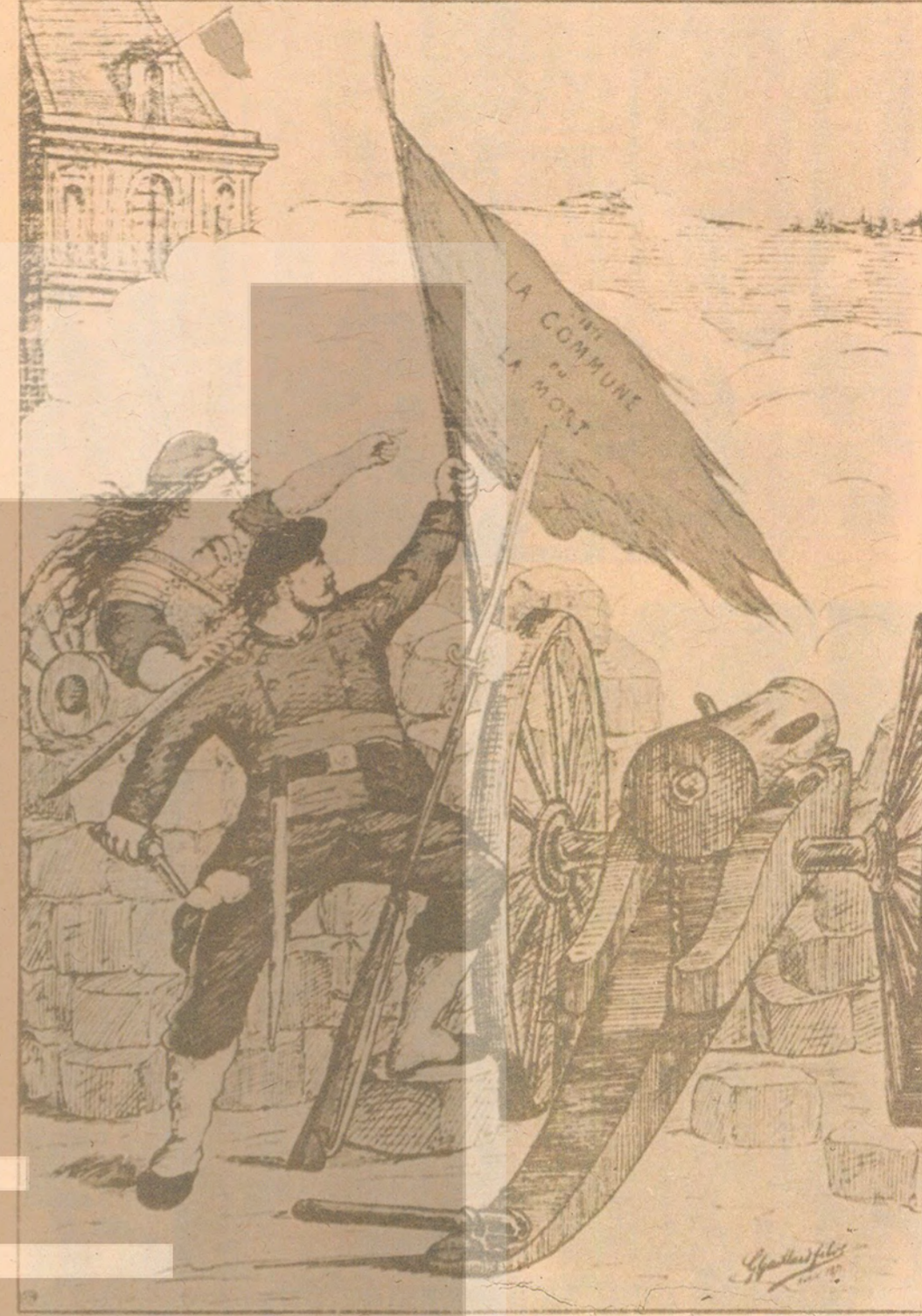

12

21 Mayıs ile 28 Mayıs arasındaki hafta «kanlı hafta» diye anılır. Burjuva hükümetinin başı Thiers, bu kan içici canavar haykırıyordu: «Amanız olacağım, kefaret tam, adalet haşin olacak!» Bu adalet kimin adaletiydi, nasıl bir adaletti? Halka kan kusturanların adaleti, kan ve zulüm üzerine kurulu bir adalet! Çocuk ve kadın ölümlerinin üzerinde yükselen, lanet olası bir adalet! Kapitalizmin adaleti!

120 bin Versay askeri Paris'e girdiğinde, Paris'in emekçi halkı çılgınca bir cesaretle ileri atıldı. Her sokakta barikatlar yükseliyordu. Erkekler, kadınlar ve çocuklar proletaryanın devletini kurtarmak için herşeylerini feda ediyorlardı. Çünkü onlar kendi iktidarı boyunca ömüllerinin en güzel günlerini yaşamışlardı. Bütünyle üretim araçlarının özel mülkiyetine son verememişlerdi. Ama tok ve hürdüler. Düşünüyor, tartışıyor, seçiyor, se çiliyor, ve yönetiyorlardı. Gülüyor, türkü söylüyorlardı. Köle değil, insanlardı. Çünkü ücretli köleliğin zincirlerini kırmışlar, burjuvaziyi aşağı etmişlerdi. Polisi ve orduyu lağvedip silahları ellerine almışlardı. Yönetiliyor, yönetiyorlardı. Parisin emekçi halkı, Parisi sınıf düşmanlarına karşı kanının son damlasına kadar savundu. Komünü çocuğunu koruyan bir ana içgüdüleriyle sarp sarmaladı. Kahraman Paris Komünarları insanlık onurunu ve hürriyetini savunuyorlardı.

4

4 Yeni kurulan Thiers hükümeti, şerefsizce imzaladığı teslim anlaşmasından sonra beş milyarlık savaş tazminatını işçilerin ve köylülerin sırtından çıkarmak için yeni vergiler koydu. Savaş sırasında zaten perişan olan halk yığınları için, hayat dayanılmaz bir hal aldı. Halkın hükümet edenlere karşı haklı nefreti son haddini buluyordu.

Şubat 1871 de işçiler işgalci Prusya kuvvetlerine karşı direnişi yürütmek üzere Millî Muhafız Birliği Merkez Komitesini oluşturdu. Toplar ve silahlar şehrin kenar semtlerindeki işçi mahallelerine taşındı. Fakat Paris proletaryası ihanet hükümetini devimseden düşmana karşı savaşlamıyacağını anlıyordu. Şimdi Paris proletaryasının önünde iki görev vardı. Birincisi Fransa'yı Alman istilasından kurtaracak olan millî görevi; ikincisi Proletaryayı kapitalizmden kurtaracak olan sınıfsal görev. Burjuvazi Paris halkının ayaklanmasını önlemek için ayaklanmayı işçilerle köylülerin çarpışmaları bir iç savaşa dönüştürmek istiyordu. Hükümet, bütün Fransa'ya bir bildiri yayınlıyarak köylüleri mülklerini savunmak üzere Paris işçilerini ezmek için yardıma çağırırdı. Fakat Fransız köylüleri bu çağrıya cevapsız bıraktı.

Thiers hükümeti eli kulağında olan halk ayaklanmasını önlemek için 18 mart gecesi işçi mahallelerine bir baskın düzenledi. Amaç, Millî Muhafız Merkez Komitesini tutuklamak, halkın topunu tüfeğini elinden alarak onu silahsız bırakmaktır. Fakat hükümet kuvvetlerinin erleri Paris halkının kardeşlik çağrısına uyarak onlarla birleştiler. Halk, topunu tüfeğini teslim etmedi. Thiers hükümeti ve bütün büyük burjuvazi halkın gazabından korkarak, Paris'i bırakıp kaçtılar. Silahını teslim etmeyen Paris'in emekçi halkı, o gün teslim etmedikleri topları etrafında neşeyle toplandılar. İşçilerden biri, topu okşayarak ve gözleri yaş içinde «Eh brader» diyordu. «Eh brader bu gün hayatımın en güzel günü».

Baskının sabahında silahını burjuvaziye teslim etmeyen Paris proletaryası Millî Muhafız Birliğinin önderliğinde işçileri, garı ve resmi binaları ele geçirdiler. Önlerine çıkan hükümet kuvvetlerini ezerek şehrin merkezine doğru yürüdüler. Akşam olurken Paris Proletaryası belediye ve savaş bakanlığına kızıl bayrak çekiyor, dünyanın şahit olduğu ilk proleter iktidarı Paris Komününü ilan ediyordu.

18 mart 1871 günü, o gün Paris halkı yepyeni bir dünyaya uyandı. İlk proleter iktidarının yakıtığı ateş bütün dünyanın işçi ve emekçilerini aydınlattı. Zincirlerinden başka kaybedecek şeyi olmayanlar kazanacakları koskoca bir dünyaya ilk adımlarını attılar. Paris Proletaryasının ilan ettiği ilk işçi iktidarı bütün Paris halkının erkeğinin kadınının, yaşlısının gencinin «Yaşasın Komün» sesleriyle şenlendi.

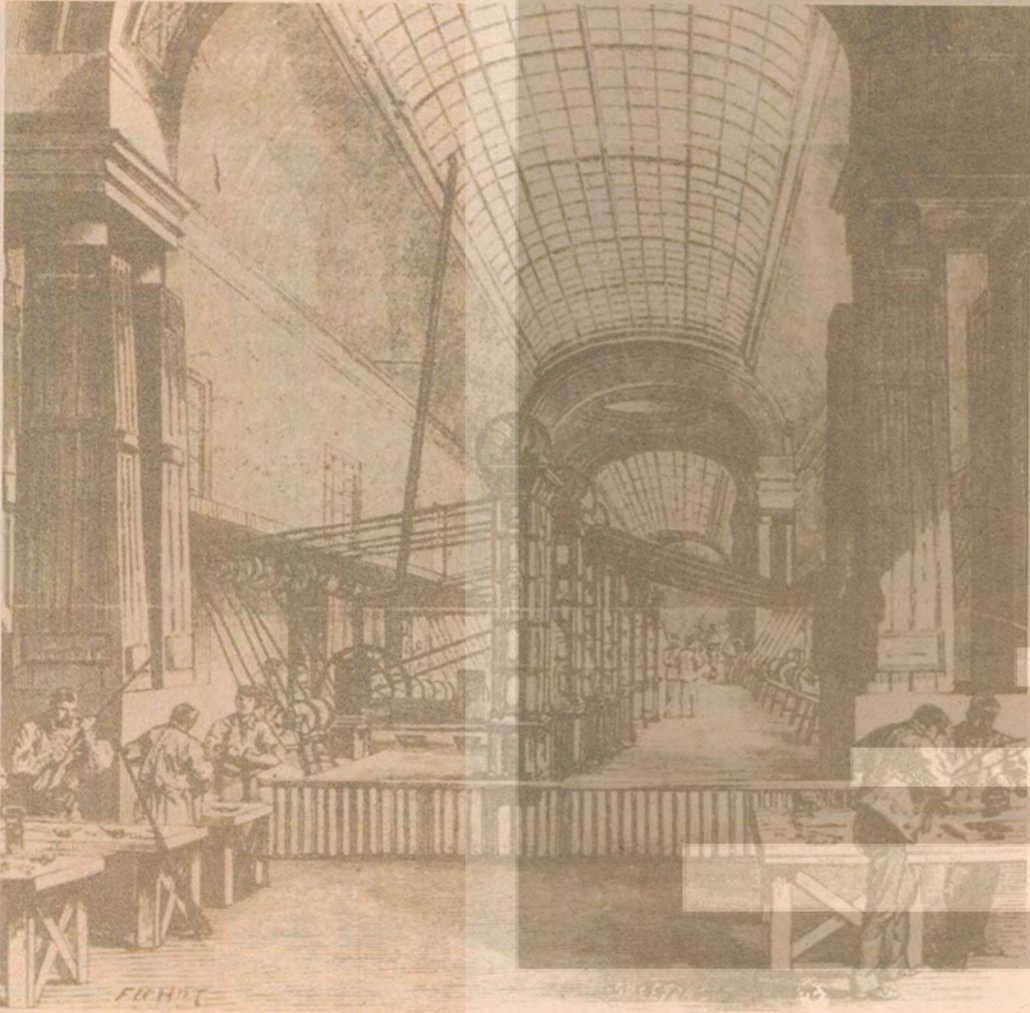
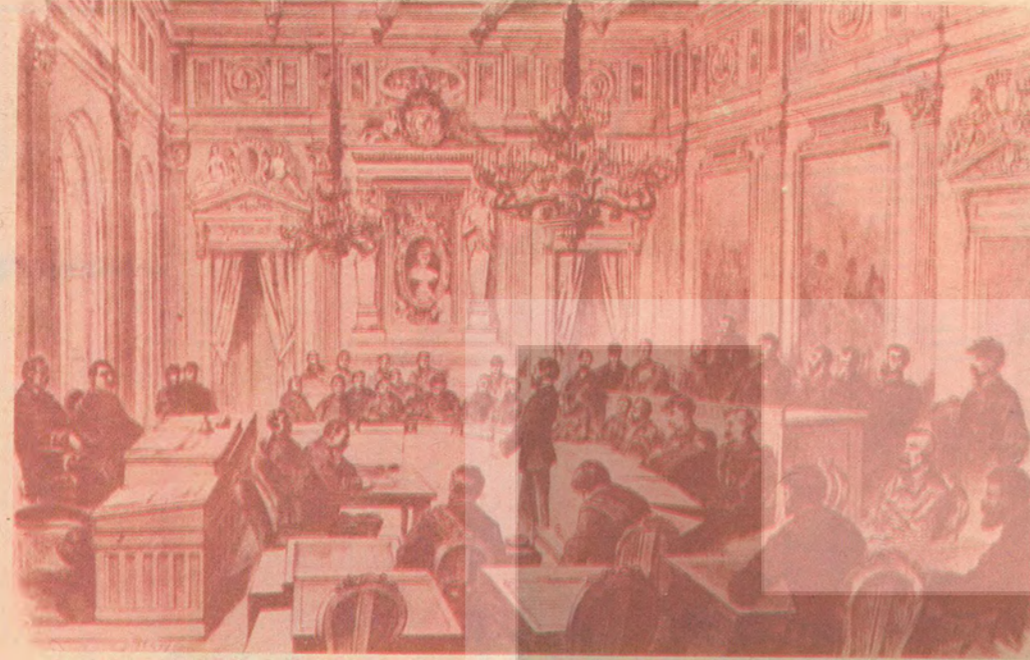
burjuvaziyi zenginleştirdikçe zenginleştiriyordu. 1800 yılı ortalarında demir, çelik, kimya ve maden sanayii gelişti. Bütün bu zenginliğin sırtından kazanıldığı proletarya her gün biraz daha şiddetle sömürülüyordu. Büyük şehirlerin kenar mahalleleri yarı aç yarı çıplak yaşayan onbinlerce proleterle doluyordu. Zanaatkarlar, ve küçük esnaf elindeki avucundakini kaybedip yoksullaşıyordu. Çalışanlar ümitsiz bir durumda idiler. 1789 ihtilâlinde beri silahlı elinden bırakmayan Fransız işçi sınıfı sık sık ayaklanarak mücadele ediyor durumunu düzeltmeğe çalışıyordu. 1834, 1839-40, 1849 yılları Fransız proletaryasının bütün Avrupa'yı sarıyan ayaklanmaları ile geçti. Bu yıllarda, işçi sınıfının devrimci düşüncesi de geliyordu. 1864 de kurulan Enternasyonal emekçiler derneğinin yaydığı devrimci düşünceler bir çok yerde olduğu gibi Fransa'da da etkisini gösteriyordu. 1864 ve 68 yıllarında Fransız Proletaryası zorlu bir mücadele sonucu sendika hürriyetini ve grev hakkını kazandı. Fransız proletaryası bütün bu çetin yıllar boyunca zengin bir mücadele deneyine, ihtilâlcî bir geleneğe sahip oldu.

5 Proletarya adına iktidarı ele geçiren Millî Muhafızlar Merkez Komitesi 18 mart tarihli bildirisinde şöyle diyordu «Halkın sınıfların yenilgi ve ihanetleri a.sınca Paris proleterleri, amme işlerinin idaresini üzerlerine alarak durumu kurtarmının zamanının geldiğini anlamışlardır... Anlamışlardır ki zaruri vazifeleri ve mutlak hakları, devlet iktidarını gasbederek kendilerini kaderlerinin efendisi kılmaktır.» 23 martta Merkez Komite Paris halkını yeni Komün yöneticilerini seçmeye çağırırdı.

6 Komün yönetimi, işçileri kendi kaderlerinin efendisi kılmak için devlet iktidarına el koyduklarını söylüyorlardı. «Ama işçi sınıfı burjuvazinin halkı ezmek için kullandığı devlet mekanizmasına el koyarak onu kendi amaçları için kullanamaz». İşçi sınıfı burjuva devletini parçalamalı, onun askeri ve bürokratik mekanizmasını kırarak kendi devletini kurmalıdır. Komün dünya proleta-yasına işte bu gerçeği gösterdi. Komün yönetiminin yaptığı ilk iş burjuva devletini parçalamak oldu. Polis dağıtıldı, sürekli ordu lağvedildi. Yerini doğrudan doğruya halkın silahlandırılması aldı. Prusya savaşı sırasında Paris halkı, ancak kendi silahlı gücüne güvenmesi gerektiğini çok iyi anlamıştı.

6

7 Komün yöneticileri emekçi halkın çıkarları için bir dizi kararlar almaya devam ettiler. Bunun en önemlilerinden biri burjuva bürokratik mekanizmayı yıkmak oldu. Komünün yeni idari mekanizmasını yürütecek olan bütün memurlar buradan böyle seçime iş başına gelecekler ve halk yararına davranmadıklarında azledileceklerdi. Hiçbir memur işçilerden daha fazla ücret alamayacaktı. En yüksek memur maaşı, işçi ücretleriyle eşitlendi.

- Böylece Paris halkının, önünde eğilip bükülmeye zorlandığı rüşvetçi yüksek memur tabakası ortadan kaldırılmış oluyordu. Sahipleri tarafından kapatılmış olan birçok fabrikanın, işçi birlikleri tarafından işletilmesi kararı alındı. İşçiler koöpe atiflerde örgütleniyorlardı.
- Patronların ücretler üzerinden aldıkları para cezaları ve kesintiler yasaklandı.
- Rehin dükkanları kapatıldı. Yoksulların rehin eşyaları geri verildi.
- Fırın işçilerinin gece çalıştırılması yasaklandı.
- Ev sahiplerinin kiracıları çıkarması yasaklandı. Karanlık ve rutubetli bodrumlarda oturan işçiler Paris'ten kaçıp gitmiş olan zenginlerin evlerine yerleştirildiler.
- Halkın devlete olan borçları eretildi.
- Anasız, babasız bütün çocuklar Komün tarafından evlat edinildiler. Dul ve yetimlere yardım on plana alındı.

République Française
LIBERTÉ — ÉGALITÉ — FRATERNITÉ
SOLIDARITÉ

ÉCOLES LAÏQUES

CITOYENS,

Jusqu'ici, les Ecoles congreganistes n'ont servi que les causes monarchiques; la République ne peut prêter assistance à ces institutions, dont le principe même est la négation de tout progrès. Enseignement laïque gratuit, obligatoire, tel est le programme dans lequel la Révolution doit se renfermer; tel est celui de la Délégation Communale du 2e arrondissement.

Voici ce que seront nos Ecoles, si nos vues sont comprises et nos intentions secondées.

Absolument convaincus de la nécessité urgente qu'il y a de préparer une génération saine et forte, pouvant utiliser virilement un jour les résultats de la Révolution, nous entendons constituer l'enseignement véritable: l'enseignement qui, dans le domaine de la science, ne s'inspire que des faits constatés, indiscutables, sortis purs et sans alliage du creuset de la raison humaine, et suit, dans le domaine de la morale, les principes éternels de justice et de liberté qui font l'homme et le citoyen.

Ce ne serait pas assez toutefois de modifier, même aussi profondément, l'éducation de la jeunesse. Aussi dirigeons-nous nos efforts vers la réalisation de l'enseignement professionnel.

Que chaque enfant, de l'un ou l'autre sexe, ayant parcouru le cercle de ses études primaires, puisse sortir de l'Ecole-Atelier possédant les éléments sérieux d'une ou deux professions manuelles: voilà notre but.

Tous nos efforts tendront à atteindre ce résultat, car le dernier mot du progrès humain est en entier renfermé dans ce terme simple: Travail de tous pour tous.

Il faut que l'humanité arrive à la réalisation stricte de ce précepte, ancien comme les sociétés primitives et base de toute véritable égalité: « Celui qui ne travaille pas ne doit pas manger. »

LA DÉLÉGATION COMMUNALE DU 2e ARRONDISSEMENT

8 Komün yöneticileri et ve ekmek fiyatlarına نرخ koydular. Halkın ucuz ve iyi bir şekilde beslenmesine çalışıldı. Hayat, çalışan halk için dayanılması mümkün olmayan bir açlık değil aksine bir sevinç oldu. Emekçi halk kendi hayatını kendisi kuruyordu. Komün yöneticileri birbiri ardına kararname yayınlıyorlar ve şöyle diyorlardı: « Çalışmaya yemek hakkı yok! »

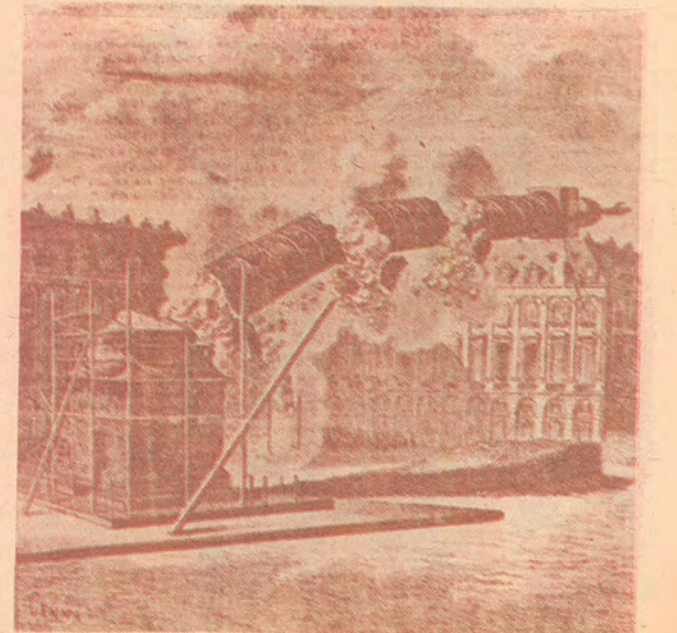

9 Emekçilerin kendi kendilerini yönetmeleri büyük bir heyecan yaratıyordu. Halk alınacak kararları ve bu kararların nasıl uygulanacağını tartışıyor, tartışmaların yapıldığı meydanlar ve kahveler yaratıcı emekçi halkla dolup taşıyordu. Kardeşlik ve güven Paris sokaklarında adeta gözle görülebiliyordu. Artık cinayet, hırsızlık, şahsa tecavüz gibi olaylara raslanmıyordu. Bütün bu pislikler, sanki burjuvaziyle beraber Paris'i terk edip gitmişti.

10

10 Bütün eksikliklerine ve yanlışlıklarına rağmen Paris halkı, büyük bir coşku içinde kadını, erkeği, çocuğuyla kendini yönetmeyi öğreniyordu. Hem burjuvazi ve hem de erkekler tarafından baskı altında tutulan kadınlar, Paris'in emekçi kadınları Komün günlerinde sığınip ayağa kalktılar. Hem savaşı ve hem de teşkilatçı olarak önemli görevler aldılar. «Parisin Savunulması ve Yararlılara Yardım İçin Kadınlar Birliği» kuruldu. Kadınlar müfrezesi, Paris'in Prusyalılara karşı savunulmasında restoranlar yarattı. Kadınlar Birliği Merkez Komitesi 6 Mayıs'ta yayınladığı bildiriye şöyle diyordu:

5